

[Diktát o katolictví]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát | fragment, česky, vznik: 4. 8. 1975

◆ dictate | fragment, Czech, origin: 4. 8. 1975

[Diktát o katolictví]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini Pro 3 preview]

...ná, určená všem křesťanům a tedy také přijatelná v zásadě všem křesťanům. Univerzální, to jest katolická. A protože katoličnost znamená všeobecnou univerzálnost, musí být orientována také na lidi, kteří nevyrostli vědomě v nějaké církevní tradici.

Tady je povolána nikoliv teologie, aby tuto reflexi provedla, nýbrž filosofie. Proto to, co hodláme podniknout, je pokus o splnění tohoto dluhu.

Konec poznámky čtyři. Jedna, dva, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět, deset.

--- další strana kazety (s1 c - debata SSaŽ večer.txt) ---

Protože to není pravda. Bůh je stvořitelem světa a je stvořením světa, ale není svět.

Jiný hlas: Jaký je v tom rozdíl? To je spousta věcí, které jsou tam zbytečně.

Jiný hlas: Hlavně ale k čemu by byl Bůh, kdyby byl svět? Jaký by to mělo smysl říkat dvě slova pro totéž? Kdyby si řekl, že Bůh je svět, tak je to přece nesmysl.

To je řada filosofů, kterým *deus sive natura* nevadilo.

Jiný hlas: Já si myslím, že tohle tady z toho zaznívá.

Kdyby byl Bůh svět, pak by to znamenalo identifikaci všeho, co najdeš ve světě, s nějakým aspektem nebo s nějakou částí Boha. A to není pravda. S Bohem to souvisí mnohem komplikovaněji, mnohem výrazněji, jednosmyslněji. To nejde identifikovat. Když se díváš na svět, tak tam najdeš především to, že se tam pořád něco hemží. A to, že se tam něco hemží, není ani Bůh, ani to není stvoření Boha. Už to samo o sobě je dostatečný důvod, proč to nemůžeš ztotožnit, poněvadž ve světě je něco, co není Bůh a co není stvoření Boha. Za druhé ten svět se vztahuje k Bohu v extázích. Ne jako celek. Svět není vytvářením Boha tak, že by se to dalo ztotožnit, že svět se vyvíjí v Bohu třeba, nebo ve světě se vyvíjí vlastně Bůh.

Jiný hlas: Je to tak, že ten svět se vyvíjí v Bohu, ne?

Jiný hlas: Já bych si dovolil, mně připadalo, že tady je to míněný spíš, že Bůh je řádem toho světa.

Nejenom.

Jiný hlas: Ale víc. Ano, to je jedna stránka věci.

Ale ono dokonce ani to není takhle docela pravda, poněvadž když se řekne, že Bůh je řádem, tak to vypadá, jako že Bůh je řád. Ale to tam nikde není řečeno. Bůh ten řád vytváří.

Jiný hlas: Ano, Bůh zavádí tedy řád, to jest ty věčné objekty do světa, dejme tomu.

A to ještě se zvláštním způsobem, aby zachoval určitou distanci, tak on nepřipouští takový ten zásah nutivý, vnucující zásah, takový ten zásah, tak jako my ho známe, že prostě vezmeme kladivo a dláto a prostě tam tu díru uděláme. Jestliže je tady potřeba, aby tam byl nějaký otvor, tak není vyražen... Jiný hlas: Třeba ten koncept, případně to *ordo* přímo, a tak se tomu přizpůsobí nějak.

A nejenom schopen. A on je takřka žízni.

Jiný hlas: Ano, ano.

Poněvadž když řeknete schopen, tak formela je schopna přijmout nějaký tvar, ale tady to je skoro tak, jako – já nevím, jestli Bradbury nebo který jiný z těchto lidí tam v tom *Labyrintu*, v té knížce, co vydal ještě kdysi Hoffmeister – tak tam píše o nějaké dětské hračce, která vypadá tak, že si dítě něco představí a už se mu to udělá v tom malém tyátříčku. A už si pomyslí něco jiného a už je to jinak. A to dítě se mnohem rychleji naučí promýšlet určité věci, poněvadž se mu to hned děje. Není odkázané na to, že než to udělá, než se naučí pohnout rukou, než si to postaví a tak dále, že to zatím zapomene jako opice a já nevím co. Všecko tady... takže ty děti vychované těmito hračkami měly prostě šílený předstih a že tohle je vlastně nový způsob vychovávání dětí a tak dále. Tedy něco takového, jakási zvláštní tvárnost, takové *vacuum*, *horror vacui* toho *fluxu*, který prostě vcucne kdejaký věčný objekt, s kterým se potká. To je asi ten...

Jenomže kdyby nebylo Boha, tak právě protože vcucne kdejaký, tak se to navzájem prostě tak smíchá, zruší, že prostě z toho svět nevznikne.

Jiný hlas: Ta lačnost té tvořivosti...

Ano, ta lačnost, to je ono. Na jedné straně ta dějící se stránka reality je lačná těch věčných objektů a na druhé straně ty věčné objekty mají jakousi přitažlivost, jakousi přesvědčivost. Takže tam prostě není taková ta *inercie*. To, co u Aristotela, tam je ta hmota, ta *hylé*, dost inertní. Ta se nechává jenom z vnějška opracovávat, tam se do toho jenom zarývá něco, otiskuje se. Kdežto tohleto přímo pase po tom, kde sebrat nějaký... Takže ta *inercie* tady vůbec není. Proto tomu taky říká *creativity*, poněvadž to je taková lačnost něčeho. Je otázka, jestli to je nejlepší název ta *creativity*, ale je jasné, že to není nějaká taková pasivní záležitost, jako je mrtvá hmota, tedy jako je ta *hylé*.

A zajímavé je... mimochodem to, že ten Bůh je postaven na druhé místo – o tom už jsme asi mluvili – to odpovídá zejména *Tímaiovi*, kde Platón líčí takové ty kosmologické souvislosti a kde zavádí toho demiurga. Ten *démiurgos* je de facto taky cosi druhotného, to není ten nejvyšší Bůh. Ale ten nejvyšší Bůh není schopen stvořit svět. Z pochopitelného důvodu, protože je dokonalý, je hotový; jakožto dokonalý už nemá proč by. A jakékoliv tvoření znamená uvedení do pohybu, a uvést do pohybu něco dokonalého, to znamená vzdálit to dokonalosti. Poněvadž dokonalost, když je dokonalá, tak už nemá kam by vstoupila. A ať se hne, kam se hne, tak se hne ze své dokonalosti. Přestane být dokonalá a jde dolů.

Proto musí Platón zavádět pojem *démiurga*, který není nejvyšší Bůh, není tedy úplně dokonalý a je schopen vtiskovat směrem dolů ty ideje. Vlastně ten *démiurg* je nižší Bůh právě proto, že se hýbe směrem dolů.

Jiný hlas: Tím ale stvoří něco ještě nedokonalejšího v tom smyslu, že ta dokonalost...

Přece nemohl stvořit něco dokonalejšího, než je ten *démiurg*. Ale aspoň je zachráněn, že nestvořil přímo ten svět. To už by bylo úplně hrozné. Teď se to hodí na *démiurga*. To je jistě, je to tak. Ten *démiurg* prostě je cosi sám už nedokonalého.

Jiný hlas: Znamená to, že ten nejvyšší Bůh je trošku nedokonalý, když dokázal stvořit jenom nedokonalého *démiurga*?

No to samozřejmě. Ten by vlastně měl zůstat sám v sobě hotový. Prostě Parmenidés. Kulatý, vnitřně homogenní, věčný. Naprosto neměnný.

Jiný hlas: S tím nedostatkem té kreativity to neladí, když něco stvořil no to s tím nedostatkem tý *creativity* to neladí, čili když něco tvoří. Ovšem zůstává tady určitá nelogičnost, jak ta *creativity*, když není schopná vyprodukovat ani *primordiální* událost, jak může vyprodukovat toho Boha, no právě.

Jiný hlas: To je svrchovaně... Tam skutečně nejde o žádný asi produkování. Tam je jenom *kreativita* je podmínka toho, aby mohl být Bůh a mohlo něco být.

No ale to napíše se, že Bůh je *primordiální* stvoření. To znamená, no a protože je prvním stvořením, před ním žádná není, žádný jiný není, tedy musel být stvořen tím, co je nestvořeno, a to je jediné *creativity*.

Jiný hlas: Mně není jasný přesně ten význam slova v překladu, když se řekne *creativity*, že my o tom mluvíme jako o nějaké jakési tvořivé síle třeba. A já když si řeknu třeba *action* and *activity*, tak *action* je čin a *activity* činnost neboli řada činů, takže bych řek *creation* je stvoření a *creativity* jako řada stvoření nebo tvoření nebo něco. Takže to není tvořivá síla nebo něco na úroveň nějakého ducha postavené, ale spíš jako název pro tu opakovanou činnost tvorby, že to musíme z tohoto hlediska...

Jiný hlas: Vždyť vůči...

No jo, ale on o tom mluví přece naprosto průhledně.

Jiný hlas: To máš v češtině to tvořivost...

Na jedné straně řekne, že...

Jiný hlas: Lidová tvořivost.

...Bůh je *primordiální* stvoření fakt.

Jiný hlas: Ale neřekne nikdy, že tvořivost stvořila Boha. Bůh je první stvoření, protože nějakým způsobem je. Když se řekne stvoření, to znamená, že nějak patří k tvořivosti. Že to jeho stvoření nějak souviselo s nějakým tvořením. A tedy s tou tvořivostí. Ale není řečeno, že tvořivost stvořila...

Jiný hlas: Je to řečeno. Na straně 43. Tady on říká, vykládá leccos kolem, srovnává s Aristotelem a tak dále. Říká, že ta *creativity* je jakýsi *ultimate notion of the highest generality*. A teď říká, jak vždycky všechno vidí z obou stran: nemůže být charakterizována vůbec *creativity*, protože všechny charakterové rysy jsou speciálnější než ona. Ale vždycky ji najdeme jenom v určitých podmínkách, a proto ji můžeme popsat jenom jako podmíněnou. Teď opisuje termín Boha jako ten netemporální akt vše zahrnující nebo *all inclusive*, všezahrnujícího *unfettered valuation*. Co to je *unfettered*?

Jiný hlas: Bez svazku, bez vazeb. *Fetters* jsou pouta.

Jiný hlas: To znamená ničím nevázaného hodnocení. To jest hodnocení, kterému nepředchází žádná závaznost v tom smyslu. Čili to je ten Bůh. Bůh je první hodnocení, *valuation*, které všechno zahrnuje, ale nic mu nepředchází, ničím není zavázáno. A je to netemporální. Čili je to evidentně totéž co *God* a tento Bůh, čili toto nepodmíněné a všezahrnující hodnocení, je zároveň *creature of creativity*, je stvořením tvořivosti, a *condition for creativity*, podmínkou pro tvořivost. Neboť v jakém slova smyslu podmínkou? Ne, že by to předcházelo, ale že tvořivost se může ukázat jako tvořivost jediné díky tomu.

Jiný hlas: Tam je *creature for creation, creativity... creature of...*

Creature of creativity.

Jiný hlas: To je takový dítě teda.

Ano, tvor nebo stvoření tvořivosti. Stvoření ve smyslu teda... ano, stvořenec.

Jiný hlas: A je zároveň podmínkou.

A je podmínkou pro *creativity*. Podmínkou v tom smyslu, že kdyby Boha nebylo, tak *creativity* není *creativity*. Protože by přestala mít ten charakter té *creativity*. Sama by prostě byla...

Jiný hlas: No, jestli ten charakter té *creativity* na to nebyl nikterak vázaný. Tam bylo naopak řečeno, že to je obecný pojem, který nelze pomocí žádných dalších nějak...

Stanovit.

Jiný hlas: Ale tam byla přesně ta věta, že se odehrává vždycky jenom v určitých podmínkách...

Ano.

Jiný hlas: ...tak on myslí, že ten Bůh je právě ta podmínka pro tu...

Jiný hlas: Bůh je podmínkou... *condition of creativity*, jo?

For, for. Condition for creativity.

Jiný hlas: Když je *condition* a zároveň jako *creature*, tak to je podobný rozdělení teda jako konceptuální a konsekventní u té *creativity*.

Ne. *Condition*, to je, to není to, co předchází. *Condition* je, co je nezbytný, aby...

Jiný hlas: To je jaksi logická... logická podmínka...

Jiný hlas: Ano, ale ta konceptuální stránka Boha není taky časová. To je...

Ne, jistě.

Jiný hlas: Ale to je... zase pořád točíme na tom čertím kole otázek tadyhle. Že se tam pořád zavádí tohle hledisko, co bylo první a pro toho Boha snad...

Jiný hlas: Tady ve větě je stanoven určitý vztah mezi tou kategorií *God* a mezi kategorií *creativity*.

Jiný hlas: Tady se k tomu chceme dopátrat, ovšem pořád se tam plete...

Jiný hlas: Já bych tady měl dojem z toho, že přece jenom ta *creativity* není před Bohem. Naopak mně to připadá, já bych si to představil jako ten pojem tvoření, tedy vznikání těch aktualit, nebo jak bych to nepřesně nazval. Z tohoto hlediska se nedá asi tu *creativity* chápat nějak jako nezávislou na Bohu, ale že souvisí spíš s tím aktuálním světem, který má před sebou tu konceptuální stránku Boha a za ním v logickém smyslu následuje ta konsekventní.

Jiný hlas: Jenže spousta věcí, které nesouvisí s tím Bohem vůbec v tom světě. Takže kdo je tvoří?

Jiný hlas: No to snad tam je řečeno, že to nesouvisí s Bohem vůbec.

Jiný hlas: No jistě, spousta událostí. Jenom to, co je spaseno, tak to nějak dělá toho Boha, ale pak je tam spousta věcí, které nejsou spaseny.

Ale na tom něco je. Totiž ještě důležitá věc je jedna, že Bůh vlastně to, co tvoří, tak tvoří podle šablony. Všechno, co můžeme označit jako stvoření Boží, to všechno je typizované, by se dalo říct. Kdežto to, co je skutečně nové, na tom Bůh nemá podíl. Bůh začne pracovat na tom až teprve, když už to nové je, když to je tady, tak on už to začne zřetelovat do nějaké podoby, která už tu je

připravená. Ale principem nového není Bůh, nýbrž *creativity*. Strana 28, *Creativity is the principle of novelty*.

Jiný hlas: To *novelty* je novost?

Ano.

Jiný hlas: Ale já myslím, žes tam ještě četl to, že ten Bůh je podmínkou té *creativity*. Tam předtím byla věta, že tu *creativity* nikdy nemůžeme nahlížet jako takovou, ale vždycky v nějakých podmínkách, v nějakém speciálním projevu nebo v něčem. A tadyhle ji nahlížíme v souvislosti s tím Bohem. Tak bych si myslel, že to míní *condition*, podmínku, za kterou zrovna, když mluvíme o Bohu, nahlížíme tu *creativity*.

No, podívejte se, věc je taková...

Jiný hlas: Okolnost teda, ne jako podmínka. *Condition*, že to je jako okolnost.

To je víc.

Jiný hlas: To je víc.

Aby něco mohlo být nové... To říkal Bergson už tohle. Aby něco mohlo být nové, tak se to nějak musí vztahovat ke starému. Protože kdyby něco bylo fungl nové a nevztahovalo se to k ničemu...

Jiný hlas: Tak se nepozná, že to je nové.

Tak se nepozná, a nejenom, že se nepozná, ale ono to nebude nové, protože takových nových už bylo. Je? No a teď, aby něco mohlo být nové... Tak si představ, že existuje něco takového jako *primordiální* událost. Ty máš vejbušičky. Každý z těch vejbušičků je úplně fungl nový, ten tady nikdy nebyl ještě. No a přece jeden jako druhý, druhý z oka vypadl. Co je na něm nového, když je jeden jako druhý? To je furt totéž.

Jiný hlas: Kdy můžou být teda nové?

Když nějakým způsobem ten jeden vejbušiček se nějak dotkne nebo něco chytí, kousek odtud, toho vejbušičku, který byl před ním. A něco z toho urve a už se stane trošku jiný, než byly tamty ostatní.

Jiný hlas: Takový, že nemohl být před ním totiž. Že to není jedno, jestli byl před ním, nebo po něm. Že novým je něco, co musí být po. Po tom, co bylo, co je staré.

No a teď si představte v těch pojmech podmínky, jak budeme mluvit. Aby něco mohlo být nové, tak nestačí, aby to bylo staré. To je jasné. To staré nemůže ze sebe vyprodukovat nic nového. Ale to nové může být opravdu nové jedině za podmínky, že to staré tady je. A že se k tomu nějak vztáhne, speciálně se k tomu vztáhne. Čili to staré je podmínkou nového.

Jiný hlas: Tady se říká, že Bůh je podmínkou *creativity*. Takže to je naopak, ne?

Protože... Ano, ne, to je přesně totéž. Protože *creativity*...

--- další strana kazety (s2 debata SŠaŽ večer.txt) ---

Aby tedy *creativity* mohla být principem novosti, tak tady musí vyprodukovat něco nového. Kdyby nevyprodukovala nic nového, tak není žádný princip novosti, protože princip novosti, to je to první od novosti. Když tady ta novost není, tak ani první od novosti, ani novost.

Ale podmínkou toho, aby *creativity* byla principem novosti, je, aby novost byla novost. A novost je novost jedině díky tomu, že tady je něco starého. A něco starého tu je jedině díky tomu, že to je uspořádané. A uspořádané je to díky tomu, že to konceptuálně uspořádal Bůh.

Jiný hlas: Konceptuálně ovšem uspořádal i to nové, ne?

No, to by se pak dalo zfalšovat, že už to vlastně není nové. Pak už se to opakuje pořád. Ale aby to bylo nové, a to je právě to dění, ten proces spočívá v tom, že to nejsou nějaké koloběhy, ale pořád tam do toho ta *creativity*... pořád to kazí. Bůh to pořád pořádá a ta *creativity* si tam pořád dělá jako malé fúze.

Jiný hlas: Tak co když budeme tu konceptuální, tu stránku Boží, chápat, že souvisí s takovými obecnými zákony, podle kterých ten postup od toho starého k novému a vznikání těch jednotlivých událostí ťuká... V každé té jednotlivé události se může uplatňovat ta celá škála těch obecných zákonů. Ta další opět celá škála. Ony jsou si podobné v tom, že se v nich uplatňují tytéž zákony, ale vzájemně se ty události od sebe liší. A na druhou stranu se ovšem z řady těchto událostí zase dají dedukovat konsekventně ty zákonitosti zpátky. No jo, o to by šlo teda spíš, co je ten koncept. Já vím, že přece o tom *primordiálním* Bohu se říká, že to je jakési uspořádání nekonečného množství čistých *potencialit*, nebo možností. Že to není jenom to té *primordiální* povahy, co už se stalo, že by se něco uspořádalo. V tom jsou věci, ty možnosti... Ale ty možnosti, to je jako něco, co už se stalo. To je prostě míněno jako forma. Nebo kadlub, nebo jak by se to... prostě razidlo. To je připravené. Ještě nic nebylo naražené. Mince ještě žádná není. Ale razidlo už tu je. A těch razidel je strašná fůra a navzájem jsou zmatená a jsou v tom pytlí neuspořádaná. Ale jsou tu. Hotová, jednou provždy, jsou věčná. Čas na ně nemá žádný vliv, nic se na nich neděje.

Jiný hlas: Spíš ten štempl.

Jiný hlas: No to je ten věčný objekt. Prostě ten princip toho pořádání. Až se to stane, tak to dostane...

...než se to začne stávat. Totiž ono se to ani stát nemůže, aniž by to dostalo to razítko. Ono se to stane díky tomu, že to ten štempl dostane. Ono ani se to nemůže stát vlastně.

Jiný hlas: Předtím jste říkal, že... No to jako stačí si jenom... Takovým dost zajímavým způsobem ten Bůh teda přemlouvá k té změně...

K jaké změně?

Jiný hlas: On nemluví, ale přemlouvá...

Ne, přemlouvá, aby to zachovalo ten pořádek. V pořádku. Jiný hlas: A já na to myslím tady, nezbyla by tam díra nebo něco, kdyžby tam nebyla?

Když tam nebyla díra, tak to neznamena, že to bylo plné. Že tam byl jiný pořádek. Aby se tam udělala díra v tom zmatku.

Jiný hlas: Tohleto pojmenování, myslím, že pro to je prostě model třeba pojmenování. Když se něco skutečně stane, až když se tomu začne nějak říkat. Když se tomu nějak neříká, tak to je jako... A teprve když je to zpozorováno, popsáno, pojmenováno, publikováno, tak se to teprve vlastně stalo.

Kopec neexistuje, pokud nemá...

Jiný hlas: Dokud není na mapě a nemá jméno a tak dál.

Když to není... že něco někde, nějaké zvlnění, to prostě dokud to nikdo nepojmenuje a neřekne hory, tak se o tom nedá vůbec mluvit.

Jiný hlas: To je velmi zajímavé, třeba nejvyšší hora Holandska. Je toho druhu, že by u nás horou nikdy nemohla být. Že by se jí nikdy vůbec nedostalo jméno. Nikoho by nenapadlo, že je to hora. Kdyby nedostala to jméno.

Počkej, ale nezaváděj teda do *Heideggera*. Tady to je jenom analogie. Samozřejmě ten koncept lidský je něco jiného než ten koncept té božské *conceptuality* není potřeba, aby člověk tomu dal název, aby tomu dal jméno, ale jde o to, že už ten řád tam nějaký je. Že vůbec člověk tomu jméno nějaký může dát.

Jiný hlas: No pojmenují chaos.

V literatuře, pokud je mi známo, tak chaos byl pojmenován jedinečně jako extrémně nějaký pojem, vyhnatý teda do extrému, jako je *tohu va-bohu*. To je, co bylo na začátek nějak. A nebo pak teda jako v pokleslé podobě, jako omezený výsek skutečnosti, který je přiveden *ad absurdum*. To je ten *Okola* třeba v *Peer Gyntovi*, který se tam jako valí do těch loží. Nebo u nás teda u Voskovce s Werichem, když ta protoplazma se tam dobývá do té... do té... Tak. A o tom se nedá tak stejně říct.

To je jenom jakýsi poukaz negativní a nic. Abys to mohl pojmenovat, tak to už uspořádané nějaké musí být, a aby to mohlo být uspořádané, tak to potřebuje Boha, který nejdříve konceptuálně dal do pořádku ty razítka.

Jiný hlas: Jo a ty razítka teda jsou tady furt, jo?

Jsou furt, nejsou tady.

Jiný hlas: No dobře, ano. To jsou, jak říkal Rádl, jsou *deficientně aktuální*.

Virtuálně.

Jiný hlas: Virtuálně.

No totiž ty razítka ne, jejich uspořádání je *deficientně aktuální*. Ale razítka samy jsou naprosto... jsou vůbec neaktuální. Jsou docela...

Jiný hlas: Věčné. Stvořené teda. Jiný hlas: *Eternal*.

Ale jejich vazby... No ty razítka, to jsou ty věčné objekty. Ty nejsou ani *deficientně aktuální*, ty vůbec nejsou aktuální. Aktuální, *deficientně aktuální* je jejich uspořádání.

Jiný hlas: Jo, to uspořádání...

To je *deficientně aktuální*.

Jiný hlas: A ony se mění s tou aktualitou? Já myslel, že ty...

No nejsou aktuální, jak se můžou...

Jiný hlas: Že by mohly být aktuální... Že by se v nich nějak projevila ta aktualita. A když to razítko se použije, tak potom je to aktuální, ne?

Ne.

Jiný hlas: To uspořádání se taky mění, ne? Se naplňuje. Když to razítko se teda použije...

Eternal objects.

Jiný hlas: Jo, *eternal objects*. Tak potom je aktuální, ne?

Ne. To použití je, ano. A razítko zůstává neaktuální.

Jiný hlas: A to razítko zůstává neaktuální i tehdy, když to použití je třeba... nebo když to použití se děje...

Razítko je razítko. Na tom se nic nemění.

Jiný hlas: Jako to formování...

Není setkání dvou aktualit.

Jiný hlas: No to jsem teda... ano.

Ne, to je setkání aktuality a ideality. A neměnnosti nebo věčnosti.

Jiný hlas: No a to setkání se děje teda jak?

Za asistence nebo přesně řečeno díky Bohu, který to svařuje dohromady. A svařuje to nikoli násilím z vnějška...

Jiný hlas: To je to „pojd' Pán Bůh“.

...ale zevnitř. To je tak, že...

Jiný hlas: No ovšem předtím se tady mluvilo o určité takové tendenci toho světa po tom, aby byl zformován.

Jistě.

Jiný hlas: Neboli děje se to z iniciativy toho světa, anebo jen z iniciativy Boha?

Co to je iniciativa?

Jiný hlas: Že kdyby ten svět na tom byl nějak úplně nezávislý, tak by se mohlo stát, že by Bůh měl razítko pořád připravené, ale svět by zformován nebyl, ne? To razítko by stálo ve vzduchu.

No jistě. Ono je to totiž tak, že – představte si to asi tak, že z rukou Božích vyzařuje taková magnetická energie, která podobně jako na té... jak se jmenují ty desky? Jak se pod to dá magnet a ty piliny pak najednou vytvoří... Fyzikové?

Jiný hlas: Fermiho?

Ne, jinak. Fermiho desky ne. Jinak. Takové nějaké desky, ale znáte to.

Jiný hlas: Timošenkovy třeba.

Buď se to dělá magnetem, nebo se analogicky na tu desku hraje smyčcem.

Jiný hlas: To jsou Chladniho desky.

To jsou Chladniho desky. Analogicky... no tak řekněme Chladniho. To je dost dobré. Tam se jenom vytvářejí ty siločáry. Chladniho desky, to je ono, to je nejlepší. Tak si představte, že Bůh má ty piliny a ty piliny, to jsou ty věčné objekty. A jsou tady piliny a Bůh je jediné schopen ty piliny dát do jakéhosi řádu. Ale nemůže to dělat tak, že vezme jednu pilinu a strčí ji sem a druhou támhle, nýbrž on to dělá, že jim hraje. Šmytec. A ony samy začnou skákat a připraví se do těch všelijakých obrazců. A teprve tím získají takovou tu ještě vadnou, nedokonalou, ale přece jenom jistou aktuálnost, byť netemporální. A tím jsou připraveny k tomu, aby se ten *flux*, ten *Bleiweis*, dějící se *Bleiweis*, aby se podle toho zformoval.

A ten se zformuje jenom díky tomu, že ten Bůh hraje dál a že podle té noty už nejsou uspořádány jenom ty piliny, ale že dál to rezonuje až v tom *Bleiweisu* a tam se to zase nějak formuje podle toho, jak se ty piliny nastavily. Ale Bůh se v tom nemůže hrabat a splácet to dohromady a tak dál, ale jenom hraje. A podle té noty se to samo... jako ten *von Hameln*, tak on prostě hraje a všechny ty myši, on je nedonutil, ale ony prostě neodolaly.

Jiný hlas: To je někde tady v tom Whiteheadovi takhle vysvětlené?

Ne, to si vymýšlím. Ale já furt sám sebe chci přesvědčit, jak asi by to mohlo být.

Jiný hlas: Ale počkej, teď teda z té *creativity* nebo čím vzniklo něco naprosto nového, nová událost. Čili pro novou událost se objeví další piliny, dál se hraje, rovnají se trošku jinak, aby se něco vyvíjelo dál? Nebo ta nová událost se cpe podle starých forem, čili všechno nové je vlastně vymezováno a proti plánu?

No jo, ale ono to je ještě takhle. Ta *creativity* není schopna vyprodukovat něco úplně nového. Moment, je v prvním sypu. Ale aby to nové bylo, tak jako nové se to může prosadit pouze ve vztahu k tomu všemu, co je tady připraveno. A to znamená i k těm pilinám srovnaným, to jest k těm konceptuálně seřazeným věčným objektům, že. Ale také k tomu, co už k těm aktualitám vysloveným, to jest co podle těch objektů už tady bylo připraveno. Čili ta novost, zatímco v té první etapě se rodí dost jednoduše, to jest prostě jako ty výprsky nebo ty výbušky maličké, tak čím dál postupuje ten *creative advance of the world*, tak tím ta novost se hůř prosazuje. Protože aby byla nová, tak na sebe musí brát strašnou zátěž. Furt ona si musí budovat jakousi svou vlastní minulost, kterou si vystaví na základě toho, co už tady je. Čím dál, tím obtížnější může být něco nového, a může to být nové jediné tím, že to rozšiřuje svou přítomnost, že tam do té přítomnosti cpe spoustu starých věcí.

Takže vlastně ta novost vzniká ne jenom tak, že by ji vyprodukovala ta *creativity*. Ta *creativity* není schopná nic než ty malé výbušky a ty malé výbušky jsou pořád staré. Jakmile už tady jeden výbušek byl, tak každý druhý, třetí, čtvrtý a miliontý a tak dále. Tam už nic nového nebude. To je jenom princip, čili počátek novosti.

Ale aby se ta novost dotáhla, aby se realizovala, tak k tomu je potřeba, aby byla splněna celá řada podmínek, a tady musí být spousta toho starého a ta novost na to musí nějakým způsobem reagovat, nějak se k tomu vztáhnout. Musí to zčásti použít a vybudovat se jinak, než se to doposud dělalo.

Čili on sice je to zmatek, který je stále zaváděn do světa, ale současně zmatek, který se musí tak fantasticky organizovat, aby se vůbec realizoval, že proti tomu, co už tady realizováno je, je to vlastně řád nové, vyšší roviny.

Jiný hlas: Dalo by se říct, že možná, že novost znamená, že ta věc zarezonuje na nějaké jiné věčné objekty nebo aspoň na nějaké jiné seskupení věčných objektů, než je tady běžné. Znamená vlastně naplnění nových, dosud nenaplněných věčných objektů.

Ano. To je možnost.

Jiný hlas: Bohužel to takhle je. Je to takový smutný konec toho dlouhého povídání a já jsem se tomu chtěl vyhnout. Mně se zdá tohle jako šílená slabina v celé té záležitosti. Ale to je myslím takový trochu verbální trik celý. Člověku na tom vadí jenom to, že si představuje, že ty věčné objekty nějak jsou. Úplně vadně.

Ano. To je fakt, že on řekne, že to je pouhá abstrakce, že to je jenom souřadný, koordinátní systém, jak se dá vůbec o těch věcech mluvit. Že on si tady to oddělí a že vlastně nic z toho není skutečného, skutečná je pouze ta *aktualita*.

Jiný hlas: To je jako v aristotelismu, tam vedli dlouhé debaty a skutečně tam ta možnost, to je takový určitý fígl.

Ovšem tady ten fígl má s sebou to nebezpečí, že se nebere tolik vážně a že s sebou nese vždycky nějaký malér.

Jiný hlas: To s tím jeden a mnoho.

S čím?

Jiný hlas: Jeden a mnoho. To druhé. Jiný hlas: Druhé přikázání Whiteheadova... Tím přesahuje Boha, ale tím se do něj nevejde.

No, to tam, ano.

Jiný hlas: To je ten předpoklad.

Ve světě, ve světě je něco, co není v Bohu.

Jiný hlas: Myslím tam v té pasáži to s tady tím... na druhé straně, že prostě...